

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 29 april 2015 inzake Kaderbrief voor de jaren 2016 en 2017 voor SLO¹ en Cito²: ontwikkeling naar een systematiek van een periodieke en integrale herijking van het curriculum van het funderend onderwijs (Kamerstuk 34 000 VIII, nr. 92). afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Wolbert

De adjunct-griffier van de commissie,
Arends

¹ SLO: Stichting voor de Leerplanontwikkeling

² Cito: Centraal instituut voor de toetsontwikkeling

I.	Vragen en opmerkingen uit de fracties	2
	1. Algemeen	2
	2. Kaderbrief SLOA 2016 en 2017	2
II.	Reactie van de Staatssecretaris	4

I. Vragen en opmerkingen uit de fracties

1. Algemeen

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de kaderbrief en zien aanleiding tot het stellen van enkele vragen.

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de onderhavige kaderbrief.

De leden van de D66-fractie nemen met interesse kennis van de kaderbrief voor de jaren 2016 en 2017 voor SLO en Cito: ontwikkeling naar een systematiek van een periodieke en integrale herijking van het curriculum van het funderend onderwijs. De leden hebben nog enkele vragen.

2. Kaderbrief SLOA 2016 en 2017

De leden van de VVD-fractie vragen in hoeverre het onderwijsveld, casu quo leraren en bestuurders uit het onderwijs, wordt meegenomen in de werkzaamheden van de SLO en Cito. Op welke manieren hebben zij invloed op het werk dat deze instanties doen voor het onderwijs? Zijn er gegevens over de tevredenheid van scholen met de werkzaamheden en producten van SLO en Cito, zo vragen de voornoemde leden.

De leden van de PvdA-fractie constateren dat deze kaderbrief vooral aankondigt dat het Platform#Onderwijs2032 met een nadere visie gaat komen op het onderwijscurriculum voor het funderend onderwijs, maar dat de commissie onder voorzitterschap van de heer Schnabel deze visie nog vooral gestalte moet gaan geven. De voornoemde leden hechten eraan dat de ideeën die nu worden ontwikkeld draagvlak moeten krijgen binnen het onderwijsveld. Hoe is het Platform#Onderwijs2032 precies samengesteld en in hoeverre zijn hierin mensen vertegenwoordigd die gezien hun achtergrond goed in staat zijn om te denken buiten de gebaande paden? De leden van deze fractie memoreren dat toen op 13 februari 2008 commissie Dijsselbloem zijn eindrapport over de onderwijsvernieuwingen «*Tijd voor onderwijs*»³ presenteerde de conclusie niet luidde dat onderwijsvernieuwingen voortaan taboe moesten zijn. Integendeel, erkend werd dat ook in de toekomst onderwijsvernieuwing nodig zou blijven. Ten behoeve van de door de overheid geïnitieerde toekomstige vernieuwingen van het onderwijsbeleid, heeft de commissie destijds wel een toetsingskader geformuleerd. Belangrijke onderdelen daarin zijn: een breed gedragen en goed onderbouwde probleemanalyse, evaluatie van voorgaand beleid, verantwoorde afweging van beleidsalternatieven, voldoende tijd en financiële middelen voor de invoering, een helder gepositioneerde uitvoeringsorganisatie en (tussentijdse) evaluatie voordat het ingezette beleid eventueel wordt aangepast. Wanneer het gaat om onderwijsinhoudelijke vernieuwingen dienden deze wetenschappelijk gevalideerd te zijn. Zo niet, dan moest de beleidsvernieuwing eerst kleinschalig en wetenschappelijk begeleid worden uitgetoetst en geëvalueerd. De onderhavige kaderbrief gaat in het verlengde hiervan uit van een integrale, systematische en cyclische aanpak van curriculumvernieuwing in het funderend onderwijs en benoemt de rollen van SLO en Cito hierbij. De voornoemde leden vragen

³ Kamerstuk 31 007, nr. 6

in hoeverre het tot de opdracht voor het Platform#Onderwijs2032 behoort, en daarmee tevens voor SLO en Cito, om zich aan het toetsingskader van de commissie Dijsselbloem te houden.

De leden van deze fractie constateren dat binnen het Nederlandse onderwijsstelsel momenteel geen systematische vernieuwing van het curriculum plaatsvindt. Hierdoor vinden noodzakelijke (vak)vernieuwingen vaak onvoldoende plaats. Het bij de tijd houden van het onderwijs is een taak van leraren, schoolleiders en besturen. Hun betrokkenheid en professionaliteit vormen daartoe de sleutel. Daarnaast is er in het huidige curriculum onvoldoende samenhang, zowel tussen vakgebieden als tussen onderwijssectoren. In een vernieuwd curriculum zal uitgewerkt worden wat wordt verwacht van de leerling en daarmee van de leraar. Om de contouren van dit curriculum vorm te geven is inbreng uit de maatschappij van belang – in het bijzonder van (oud-)leerlingen en werkgevers. Deze leden hechten eraan dat de stem van jongeren vanaf het begin als volwaardig partner wordt gehoord. Zij vragen in hoeverre de opdracht aan het Platform#Onderwijs2032 dit gaat warmaken. Welke rol krijgen ouders bij de curriculumvernieuwing? Tevens vragen zij wat bij de totstandkoming van het curriculum de rol van de buitenwereld wordt en op welke wijze tegenspraak wordt georganiseerd.

Nadat de contouren van het curriculum zijn bepaald, gaan leraren aan de slag om deze contouren om te zetten in een eindproduct dat bruikbaar en breed gedeeld is. Bij de kwalificatie in de zin van voorbereiding van leerlingen op het vervolgonderwijs en de toekomstige arbeidsmarkt spelen de vakdocenten een belangrijke rol. De eerder genoemde leden vragen of de Staatssecretaris deze visie deelt. De kaderbrief maakt in dit verband wel melding van expertconsultatie bij vakinhoudelijke verenigingen. Moet daar niet ook veel meer de verantwoordelijkheid komen te liggen, zo vragen zij. Op welke wijze en in welke stadia gaan vakinhoudelijke verenigingen worden betrokken bij het advies van het Platform#Onderwijs2032?

De voornoemde leden hebben met belangstelling kennisgenomen van goede regionale initiatieven in Friesland die erop zijn gericht dat ook voor moeilijk lerende kinderen de vraag wordt gesteld: wat hebben deze kinderen nodig als ze van school af gaan? Hoe kunnen ze dat zo praktisch mogelijk leren, in een doorgaande leerlijn? Hoe kunnen zulke initiatieven worden ondersteund en verbonden met elkaar? Zij vragen hoe bijvoorbeeld Cito, dat wat deze kinderen moeten leren, ook kan toetsen; gericht op praktisch rekenen, klokkijken en begrijpend lezen.

Deze leden onderkennen dat leerlingdoelen ook zouden kunnen vergen dat leerlingen in het voortgezet onderwijs minder vakken kiezen, zodat zij meer lessen kunnen volgen. Bij de vakken die de leerling volgt, ontstaat dan de mogelijkheid om tot reflectie te komen, intensieve feedback op het leren te ontvangen, en tot verdieping van het vak te komen. Vakken kunnen dan in relatie tot elkaar (vakoverstijgend) en in projectvorm aangeboden worden. Docenten zijn dan in de gelegenheid om het leerproces van hun leerlingen intensief te begeleiden en het niveau te ontstijgen van «in beperkte tijd stof uit de methode overbrengen».

De voornoemde leden vinden dat de beroepsgroep bij de uitwerking van ideeën voor het onderwijs een grote rol dient te spelen. Dit geldt bij het uitwerken van het curriculum, maar ook bij het organiseren van peer reviews, het organiseren van een innovatiefonds, het beheren van het lerarenregister, het ontnemen van de bevoegdheid van onderpresterende leraren, het mede richting geven aan opleiding en ontwikkeling van leraren, et cetera. Dit vergt een vertegenwoordiging van de beroepsgroep die op het gebied van professionalisering voorop loopt en dit doel niet vermengt met het behartigen van arbeidsvoorwaardelijke belangen. Het vergt een vertegenwoordiging die breed door leraren wordt gedragen en waar zij direct invloed op uit kunnen oefenen. Daarbij past dat leraren daarom automatisch lid worden van deze vertegenwoordiging en zo haar

richting bepalen. Zij vragen of de Staatssecretaris het eens is met deze overwegingen.

De leden van deze fractie juichen toe dat het advies van het Platform#Onderwijs2032 zich niet zal beperken tot het beantwoorden van vragen over de kwalificatie, hoe belangrijk deze vragen ook zijn, maar dat er tevens aandacht bestaat voor socialisatie en vorming. Op school worden kinderen immers gevormd. Ze worden niet alleen opgeleid voor de arbeidsmarkt, maar leren ook wat het is een burger in een rechtsstaat te zijn. Het betreft vragen zoals:

«Hoe reageer ik als ik ruzie heb met mijn buurman?» en «Wat doe ik als ik me aangevallen voel door een mening of het gedrag van iemand anders?». Op school moeten leerlingen antwoorden vinden op zulke vragen. Dat gebeurt nog te weinig: Nederlandse jongeren scoren internationaal slecht op het gebied van burgerschap, kennis van democratische principes en mensenrechten. Al enkele jaren wijzen onderzoeksresultaten op de achterstand die onze jeugd op dit vlak heeft ten opzichte van leeftijdsgenoten in andere landen. Nog onlangs signaleerde de Onderwijsinspectie in het Onderwijsverslag 2013–2014⁴ ook dat nog niet op alle scholen kennismaking met culturele, etnische, seksuele en godsdienstige-levensbeschouwelijke diversiteit plan- en doelmatig is georganiseerd. Daarom moeten we, volgens deze leden, burgerschapsonderwijs hoog op de agenda zetten, zowel in de politiek als op school. In hoeverre ligt deze opdracht tevens ten grondslag aan de opdracht van het Platform#Onderwijs2032, zo vragen de voornoemde leden.

De leden van de D66-fractie constateren dat de herziening van het curriculum tevens gevolgen zal hebben voor de benodigde vaardigheden van leraren. Het is bijvoorbeeld zeer waarschijnlijk dat een vak als digitale vaardigheden en programmeren toegevoegd zal worden aan het curriculum. Ook zijn er nu al mensen die graag dit vak willen doceren op basis- en middelbare scholen. Deze leden vragen hoe de Staatssecretaris om gaat met de veranderingen in de benodigde vaardigheden van leraren bij de herziening van het curriculum. Gaat de Staatssecretaris bestaande leraren de mogelijkheid bieden zich op nieuwe onderwerpen bij te scholen? Wat voor aanpassingen gaat de Staatssecretaris doorvoeren in de lerarenopleiding om de herziening van het curriculum te ondervangen, zo vragen de voornoemde leden.

II. Reactie van de Staatssecretaris

⁴ d.d. 15 april 2015, Kamerstuk 34 000 –VIII, nr. 89